

Výroční zpráva 1999

Obsah:

- 1. Úvodní slovo a historie sdružení**
- 2. Budoucnost a výhledy sdružení**
- 3. Filosofická východiska**
- 4. Spolupráce se státním a nestátním sektorem**
- 5. Jednotlivé programy a činnost v roce 1999**
- 6. Primární prevence**
 - 6.1 Program primární prevence drogových závislostí**
 - 6.2 Vzdělávací aktivity**
 - 6.3 Spolupráce s Galeríí Rudolfinum**
 - 6.4 Statistika**
- 7. Sekundární prevence**
 - 7.1 Rozvoj poradenských služeb**
 - 7.2 Zpracování a vývoj koncepce**
 - 7.3 Statistiky poradenských aktivit**
- 8. Kontaktní údaje, personální obsazení**
- 9. Základní údaje o sdružení**
- 10. Sponzoři a dárci**
- 11. Spolupracovníci**
- 12. Finanční zpráva**

1. Úvodní slovo předsedy sdružení a historie sdružení

Vážení,

v předkládané výroční zprávě Vás chceme informovat o činnosti našeho sdružení. Vzhledem k výrazným změnám, které započaly na konci roku 1999 a prostupují do dnešních dnů, Vás chceme v úvodu seznámit s postupným vývojem naší činnosti.

Občanské sdružení Prev-Centrum se věnuje aktivitám v oblasti primární prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů s přesahem do sekundární prevence. Těžiště práce spadá převážně do regionu hlavního města Prahy a Stč. kraje.

O.s. Prev-Centrum se etablovalo v zařízení specificky zaměřené na prevenci a poradenství sociálně patologických jevů, nabídka zařízení se postupně rozšiřovala na základě společenské poptávky. Model dlouhodobé a cílené primární prevence s aktivním oslovením dětí a širší veřejnosti s následným informačním, poradenským a terapeutickým servisem dokázal v průběhu pěti let působení svou opodstatněnost a na základě vyhodnocení střednědobých účinků můžeme konstatovat, že se osvědčil. Při hodnocení účinnosti nabízených služeb vycházíme jak ze zájmu veřejnosti o poskytované služby a i z výsledků longitudinálních studií opakovaných každé dva roky. Model vychází z propracovaného teoretického konceptu strategie dlouhodobé preventivní práce s přizpůsobením na podmínky v ČR (Odklon od „klasických“ peer programů na ZŠ i přímého působení učitelů ve specifické prevenci.). Poradenská práce odpovídá standardům kladeným na poskytovatele těchto služeb.

Současná podoba zařízení postupně vznikala od roku 1995, kdy KHS Stč kraje na základě zadání úkolů MZ zřídilo pracoviště prevence drogových závislostí. Na tomto oddělení byla připravena koncepce programu primární prevence a ověřován nový model přizpůsobený podmínkám společenského vývoje v ČR. Také díky realizaci projektů v oblasti neurotoxikologie měli odborní pracovníci tohoto oddělení možnost v rámci zahraničních stáží konfrontovat své návrhy s obdobnými programy realizovanými v USA resp. v zemích EU. Pokoušeli jsme se vyvarovat jednostranného přejímání modelu, který může být efektivní v jiných kulturách, ale neodpovídá společensko-historické situaci u nás (Např. Holandský model působení učitelů na ZŠ jako „důvěrníků“ dětí - je zřejmé, že postavení učitele v podmínkách otevřené holandské společnosti je odlišné od podmínek a postavení učitelů v ČR.). Po dvou letech ověřování projektu v praxi byl zájem o programy stále větší, ale nebylo jej možno rozšiřovat v rámci podmínek státní rozpočtové organizace. V roce 1997 jsme založili občanské sdružení, jehož prvotním cílem bylo rozšířit nabídku dlouhodobých programů prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů. Úzká spolupráce občanského sdružení (o.s. Prev-Centrum) a rozpočtové organizace (KHS Stč kraje) byla zpočátku nouzovým řešením s ohledem k podmínkám udělování grantů a státních dotací v této oblasti. (V rámci státní instituce nebylo možno žádat o prostředky na tuto činnost, na druhou stranu nebylo možné vyvíjet dlouhodobou koncepční činnost v rámci nestátní neziskové organizace, jejíž financování je každoročně velmi nejisté.) V průběhu následujících let se však tato spolupráce ukázala velmi účelná, efektivním způsobem byly slučovány prostředky na prevenci drogových závislostí z více zdrojů a paleta poskytovaných služeb byla stále širší a kvalitnější.

Na konci roku 1997 byly programy prevence rozšířeny na 18 ZŠ a metodika působení byla připravena pro zavedení v dalších regionech ČR. Přední odborníci v oboru hodnotili zavedení programu kladně a program prošel i oponenturou universitních pracovišť. Základní

úrovni poskytovaných služeb do té doby byla dlouhodobá prevence na základních školách prováděná lektory Prev-Centra a specifické semináře pro učitele. Rozsah oslovené populace se stále zvyšoval, s tím se postupně zvyšoval i zájem o následné poradenské služby. Zájem o další spolupráci jak dětí tak rodičů byl jistě způsoben aktivním oslovením populace i profesionální prací lektorského týmu. Lektorský tým složený z odborně připravených studentů VŠ měl velmi dobré podmínky pro vytváření otevřené diskuse s dětmi.

Od roku 1997 jsme se také snažime aktivně oslovovat rodičovskou veřejnost, bohužel v této oblasti máme dodnes malou možnost přímého kontaktu s rodiči. Jedním z faktorů spolupodílejícím se na nízkém zájmu rodičů může být i obava dozvídat se více o ohrožujícím tématu. Větší zájem rodičů o nabízené služby se projevil až po nárůstu problémových uživatelů drog v nižší věkové hranici. Důležitou roli sehrál i aktivní přístup základních škol ke kontaktování rodičů, kdy jsou rodiče jsou vtahováni do dění na ZŠ. O.s. Prev-Centrum reagovalo na zvýšený zájem o informace a poradenství ze strany veřejnosti. Pracovníci občanského sdružení začali budovat telefonní informační a poradenskou linku, následně pak poradnu pro děti, mladistvé a rodiny.

Nárůst počtu klientů i nutnost zaměřit se na práci s celým rodinným systémem dětí a adolescentů v problémových situacích si vyžádala další rozšíření služeb. Na oddělení prevence drogových závislostí KHS Stč kraje byli na počátku roku 1999 přijati další pracovníci pro oblast poradenství a terapie a úzká spolupráce s poskytovatelem nadstavbových služeb O.S. Prev-Centrum pokračovala.

Po pěti letech se nám podařilo vytvořit systém, kdy po aktivním oslovení nabízíme i pomoc v konkrétní podobě. Právě tato adresnost a aktivní oslovení byla podle výpovědí klientů významným motivačním faktorem pro návštěvu poradenského centra. Domníváme se, že právě adresné oslovení cílené populace je významným krokem při zachycení jedinců již počátcích rozvoje problému. Stále více se ukazuje, že užívání drog dětmi a mladistvými není jen výrazem touhy brát drogy, ale spíše odpovědí na bytí ve světě naplněném problémy a starostmi. V poradenské práci se pak snažime spoluvytvářet podmínky ke změně příčin vedoucí k problémovému chování a nezaměřovat se jen na drogy – tj. látku, která sama o sobě nic nezmuže.

Považujeme za vhodné znovu zdůraznit, že v současné společenské situaci by mělo cílené oslovení zahrnovat i rodiče a přivádět je ke zodpovědnosti za chování dětí. Bohužel je dnes velké množství rodičů stále přesvědčováno o tom, že škola, preventivní programy, pouhé vytváření materiálního zázemí pro trávení volného času nebo represivní kroky mají zamezit ohrožení dětí a mladistvých drogou. Na tomto „udržování v nevědomosti“ a označování drogy (látky) jako hlavního a často jediného viníka všeho zla se od roku 1990 podílí atmosféra ve společnosti a mnoho stále ještě nezbořených mýtů spojených s drogami a drogovou závislostí. Činnost o.s. Prev-Centrum se snaží aktivně působit i v této oblasti formou přednášek, seminářů, diskusních pořadů, publikační činností.

Výše uvedený rozsah činností se nám podařilo zajistit od poloviny roku 1999. O.s. Prev-Centrum společně s KHS Stč. kraje tak zajišťovalo dlouhodobé programy primární prevence v Praze a Středočeském kraji a provozovalo poradenské centrum. Jsme přesvědčeni, že nejde o pokus vytvářet duplicitu nízkoprahovým nebo léčebným zařízením, ale jde o zřízení poradenského centra směřovaného k takovým klientům, kteří experimentují, užívají drogy, dostávají se do různých počátečních potíží spojených s užíváním drog a přicházejí buď

sami nebo s rodinou, případně jsou delegováni jiným zařízením či kurátorem pro mládež. Díky působení lektorského týmu začínající na ZŠ a následné nabídce pomoci se daří vytvářet bezpečný prostor kam se děti, mladí lidé a rodiče pozvolna s důvěrou obrací. Domníváme se, že jak pro mládež, tak i pro rodiče je z hlediska následné poradenské práce produktivní oddělovat zařízení pro toxikomany resp. závislé od zařízení pro osoby s drogovou zkušeností. Nedochozí tak k prolínání těchto skupin a pro mnoho rodičů se tímto nabízí bezpečný prostor pro kontakt s odborným zařízením.

V roce 1999 se podařilo optimálně stabilizovat pracovní tým a v oblasti primární a sekundární prevence dále budovat a zkvalitňovat poskytované služby v rámci spolupráce O.S.Prev-Centrum a KHS Stč. kraje. Na konci roku 1999 však bylo pracoviště prevence drogových závislostí KHS Stč. kraje bez jakéhokoliv upozornění zrušeno. Nepochopitelnost tohoto kroku vedení ještě zvyrazňuje skutečnost, že na počátku roku 1999 byli přijati dva noví pracovníci na rozšíření služeb. Opět se zde v praxi projevila nekonceptnost a neekonomičnost řídicí práce ve státním sektoru. V bývalém oddělení prevence KHS bylo z resortu MZ utraceno řádově několik miliónů, z čehož značnou část představovaly přímé dotace a granty na oblast prevence drogových závislostí. Pracoviště si získalo vysoký kredit u odborné i laické veřejnosti a poskytovalo služby v souladu se standardy efektivní primární prevence a standardy léčebné péče.

Tým pracovníků byl postaven před zásadní rozhodnutí. Ukončit činnost, nebo se pokusit dostat závazku všem subjektům a klientům a pokračovat v práci. Některé z orgánů státní zprávy (OÚ MČ Prahy 2 a 6, MHMP) a základní školy měly velký zájem o pokračování činnosti zařízení. Zastupitelstvo OÚ MČ Prahy 2 nám v prosinci 1999 poskytlo mimořádnou dotaci na provoz v prvních třech měsících roku 2000, čímž umožnilo pokračování činnosti zařízení. Na druhé straně organizace z resortu MZ spoluzodpovídající za realizaci programu a klienty odmítla jakoukoliv zodpovědnost za klienty a pomoc při zajištění činnosti v oblasti primární a sekundární prevence.

Pro rok 2000 stojí před O.S. Prev-Centrum nová výzva : zajistit nabídku služeb ve stejném rozsahu a pokud možno ji dále rozšiřovat a zkvalitňovat. Věříme, že v příští výroční zprávě budeme moci konstatovat, že se nám tento úkol podařil. Budeme tak moci nadále přispívat jak ke snižování poptávky po drogách, tak pomáhat dětem, mladistvým a jejich rodičům v náročných životních situacích.

PhDr. Ivan Skalík Ph.D.

4. Budoucnost a výhledy sdružení

Sdružení

V roce 2000 lze očekávat důležité změny v našem sdružení a proto má o.s. Prev-Centrum vytýčené základní priority a cíle.

Jedna ze základních priorit o.s. Prev-Centrum v následujícím roce je *udržet, zkvalitnit a dále rozvíjet poskytované služby* v oblasti primární a sekundární prevence. Důležitým bodem je **revize a změna stanov občanského sdružení**. Tato změna stanov vyplývá z již popsaného vývoje našeho sdružení (zvláště v minulém roce) a jejím cílem je zprůhlednění a vyjasnění struktury sdružení, což se týká hlavně kompetencí a zodpovědnosti za další rozvoj a budování sdružení. Dále se touto změnou naše sdružení více otevírá a to tak, že nejenom kmenoví zaměstnanci, ale i externí spolupracovníci i další osoby budou mít možnost podílet

se na činnosti a tím i vývoji celého sdružení. Věříme, že tato změna bude mít vliv i na další zkvalitnění a flexibilitě našich služeb. K tomu by mělo také přispět vytvoření odborné rady, která by měla být složená z nezávislých (nečlenů sdružení) odborníků a bude mít poradní hlas při jednáních správní rady sdružení.

Přestože o.s. Prev-Centrum sídlí na Praze 2, působí také v dalších městských částech Prahy (P 1, 6, 7) a mimopražských regionech (Cheb, Plzeň, Bruntál, Vlašim). Naším cílem není setrvat jen u dosavadní nabídky služeb, ale chceme působit více na **komunitní úrovni** v konkrétní podobě jako jsou semináře pro zastupitele a radní městských částí, rodičovská veřejnost, odborná veřejnost etc.

Ve **vztahu sdružení k veřejnosti** existují priority jako orientace a působení na rodičovskou veřejnost, a dále prezentace Prev-Centra na veřejnosti (odborné a laické).

Primární prevence

V oblasti primární prevence se jedná především o kontinuální pokračování dlouhodobých preventivních programů v těch lokalitách, kde byly započaty, dále realizovat dlouhodobé programy v lokalitách, kde o tyto programy projeví zájem, ale s ohledem na lidské zdroje (dostatek lektorů). Dokončit kurs pro lektory primární prevence. Pracovat na informovanosti rodičů a pedagogů nebo další odborné veřejnosti (přednášky, semináře). Model působení PREV-CENTRA bude podle zájmu poskytován i dalším regionům v ČR

Sekundární prevence

V oblasti sekundární prevence chceme rozvíjet a dobudovávat poradenské centrum (pracovní tým, koncepce), prohloubit spolupráci se zařízeními návazné péče (Triangl, Sananim, Svp, Středisko pro mládež a rodinnou terapii, RIAPS, Pedagogicko-psychologické poradny etc.). Jedním z podstatných cílů a úkolů je vymezit činnost a „tvář“ poradenského centra jak uvnitř zařízení, tak i k veřejnosti, ať odborné či laické.

V rámci kontinuálního propojení obou oblastí prevence je nutné pracovat na rozšiřování kontaktu v poradně Prev-Centra v rámci programu primární prevence a seminářů pro střední školy. Dále v obou oblastech prevence podílet se na práci v ustavujících se Sekcích A.N.O. (primární a sekundární prevence).

5. Filosofická východiska

Nikde ve světě neexistuje stoprocentně účinný recept zaručující společnost bez drog (drug free society). Drogová závislost a zneužívání drog je složitý jev, který má multifaktoriální příčiny. Při práci s drogově závislými stejně tak i v oblasti primární prevence je třeba mít na zřeteli všechny rizikové faktory podílející se na vzniku závislosti tj. faktory drogy, faktory osobnosti, faktory prostředí a spouštěcí faktory.

První naše zkušenosti i zkušenosti zahraniční ukazují význam a efektivitu dlouhodobých primárně preventivních programů a naopak menší efekt jednorázových akcí a přednášek pro děti či studenty.

Jako důležité se nám jeví dlouhodobá práce vyškolených lektorů v rámci interaktivních programů na ZŠ, jejich oslovování dětí i mladistvých (viz. příloha č. 2). Zároveň je významná možnost kontaktu takto oslovované cílové populace v poradně Prev-Centra nebo na telefonické informační a poradenské lince. **Vzniká tak minisystém nabízených služeb počínající dlouhodobou primární prevencí na ZŠ a zčásti na SŠ s možností následného telefonického či osobního kontaktu v "bezpečném" prostředí poradny Prev-Centra pro osoby a jejich rodiny, u kterých se objeví potíže**

s experimentováním či užíváním návykových látek eventuelně obtíže s jinými sociálně patologickými jevy.

Poradna při Prev-Centru se zaměřuje především na poradenství, rodinné poradenství a diferenciatně diagnostický filtr ve spolupráci s jinými zavedenými zařízeními. Domníváme se, že poradna či zařízení podobného typu v Praze chybí a tuto poradenskou a diferenciatně diagnostickou práci odvádějí například některá nízkoprahová zařízení nad rámec svých aktivit. V tomto případě lze nízkoprahová zařízení označit spíše za zařízení s vysokým prahem. Pro cílovou skupinu s níž pracuje naše zařízení může být kontakt s nízkoprahovým zařízením kontraindikací (experimentátoři, rodiny, uživatelé drog s krátkodobou drogovou kariérou, děti). Můžeme tak velmi dobře pokrýt tyto služby a vzájemně se doplňovat a spolupracovat.

6. Spolupráce se státním a nestátním sektorem

Spolupráce s jinými zařízeními a institucemi je nezbytná pro zvyšování efektivity a kvality práce.

Zcela na počátku stojí spolupráce s institucemi, které k nám odkazují své klienty v případě, že je tento klient indikován pro naše služby. Jsou to jak státní instituce (např. kurátoři pro mládež, pedagogicko psychologické poradny), tak zařízení pomáhajícího typu např. krizová centra, nízkoprahová zařízení pro uživatele drog (RIAPS, Středisko pro mládež a rodinnou terapii, Sananim, PL Bohnice, Pedagogicko-psychologická poradna Praha 2, Praha 6, etc).

Na dalším stupni stojí spolupráce s institucemi, které využíváme při vlastní práci s klienty. Jsou to převážně instituce státní správy (úřad práce, soudy, policie, městské úřady, protidrogoví koordinátoři, probační úředníci, zdravotní pojišťovny atd.) - tato spolupráce je potřeba převážně ve fázi, kdy s klientem pracujeme na jeho sociální stabilizaci.

Neméně důležitá je spolupráce s institucemi následné péče (tedy se zařízeními, které se specializují na léčbu a doléčování uživatelů drog). Nabídka služeb poradny nepokrývá potřeby celé populace uživatelů drog, proto je potřeba často na základě diferenciatní diagnostiky odeslat klienta do péče jiného zařízení. Z tohoto důvodu úzce spolupracujeme se zařízeními nabízejícími jak ambulantní, tak ústavní léčbu závislostí. Tyto instituce jsou jak státní, tak nestátní.

Mezi instituce s nimiž spolupracujeme a bez jejichž podpory by byl provoz našeho zařízení téměř nemyslitelný řadíme především Magistrát hl. města Prahy, Obvodní úřad Městská část Praha 2, Meziřezortní protidrogovou komisi, OÚ MČ Praha 6, 7. Nejedná se jen o podporu těchto institucí našemu zařízení, ale důležitá je vzájemná spolupráce při zpracovávání protidrogové politiky, koncepce a strategie prevence drogových závislostí regionu.

7. Jednotlivé programy, činnost v roce 1999 a jejich vývoj

Program dlouhodobé primární prevence pokračoval na školách, které s o.s. Prev-Centrum spolupracují již delší dobu. V průběhu roku 1999 se na nás obrátily další školy se zájmem o program primární prevence. Program byl proto rozšířen do dalších pražských i mimopražských lokalit. V rámci tohoto programu se uskutečnily semináře pro pedagogy a rodiče především na těch školách, kde dlouhodobý program realizovaný Prev-Centrem v roce 1999 začínal. Galerii Rudolfinum jsme byli požádáni o spolupráci při doprovodných programech výstavy fotografií Nan Goldin.

V průběhu roku 1999 byla zpracována koncepce poradenského centra, metody práce a typ poskytovaných služeb tak, aby tyto služby byly poskytovány v souladu s minimálními standardy léčebné péče pro ambulantní zařízení. V roce 1999 jsme zaznamenali nárůst

kontaktů na informační a poradenské lince i v poradenském centru. Potvrzuje se tak nezbytnost provázanosti preventivních programů s dalšími poradenskými službami. Postupně se začala rozvíjet spolupráce poradenského centra s dalšími státními a nestátními organizacemi zapojenými do systému péče o osoby ohrožené nejen drogovou závislostí ale i dalšími rizikovými faktory.

8. Primární prevence

- Program primární prevence pro žáky základních škol
- Vzdělávání lektorů realizujících primární prevenci na ZŠ
- Interaktivní semináře pro studenty SŠ
- Vzdělávací semináře pro pedagogy a rodiče
- Vydávání informačních a kontaktních materiálů pro děti, rodiče a širší veřejnost
- Výzkumy sledování četnosti užívání návykových látek a vyhodnocování efektivnosti preventivních programů
- Pomoc při zavádění programu v dalších regionech ČR

8.1 Program primární prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů

Program primární prevence je určen žákům 6.-9. třídy ZŠ. S dětmi pracuje dvojice lektorů z řad VŠ studentů, kteří absolvovali vzdělávací kurz (100 hodin) pořádaný Prev-Centrem. Lektoři začínají s dětmi pracovat v 6. třídě, se kterou pak pokračují i v 7., 8. a 9. třídě. Během školního roku se uskuteční vždy dva tříhodinové bloky pro jednu třídu. Program dlouhodobé primární prevence byl zahájen již v roce 1995 v obvodě MČ Praha 2, postupně byl tento program zaváděn i do dalších pražských a mimopražských lokalit. V roce 1999 pokračoval program na školách, se kterými spolupracujeme již delší dobu (školy Prahy 2 a 13, Mníšek pod Brdy). V průběhu roku byl pak program zahájen v dalších pražských obvodech (Praha 1, 4, 6, 7, 9) i na dalších mimopražských školách - pět ZŠ v okrese Kolín, ZŠ Dobřichovice a ZŠ Řevnice.

Nedílnou součástí programu primární prevence byly také vzdělávací semináře pro pedagogy a rodiče dětí zapojených do programu. Tyto semináře probíhaly především na školách, se kterými jsme v roce 1999 navázali spolupráci v rámci dlouhodobého programu.

V rámci primární prevence proběhly i jednorázové bloky na dalších ZŠ, převážně mimopražských (celkem 36 bloků), a interaktivní semináře pro střední školy (celkem 21 seminářů).

Model dlouhodobé primární prevence byl zaveden v dalším regionu (Plzeň). Program je realizován pod odbornou garancí PhDr. Ivana Skalíka, PhD.

8.2 Vzdělávací aktivity pro lektory primární prevence

V roce 1999 začala pravidelná intervizní a supervizní setkávání zaměřená hlavně na kvalitu práce lektorů na jednotlivých školách, řešení krizových situací při konkrétní práci s dětmi ve třídách, schopnost spolupráce ve dvojici lektorů a nabídku nových technik pro práci s dětmi. V rámci intervizních setkání dostávají lektori nabídku odborných seminářů zaměřených na témata, která s jejich prací na základních školách úzce souvisí (např. problematika AIDS, šikany na ZŠ, náboženských sekt, týraných a zneužívaných dětí).

V týdnu od 10. do 14. 5. 1999 proběhl úvodní týdenní kurs pro nové lektory primární prevence ve spolupráci s předními odborníky v oblasti problematiky závislostí. Součástí celého kurzu jsou i dva víkendové semináře. První proběhl v Hvozdech u Davle 15.-17.10. 1999 a druhý v Bělči nad Orlicí 19.-21.11.1999. Kurz absolvovalo 15 lektorů, studentů

zejména speciální pedagogiky a psychologie, kteří ještě v roce 1999 začali pracovat v 6. třídách základních škol zapojených do dlouhodobého programu.

V roce 1999 jsme také navázali spolupráci s Pedagogicko-psychologickou poradnou na Praze 6. V rámci této spolupráce byl v listopadu 1999 zahájen další kurz pro lektory primární prevence, kterého se zúčastnilo 25 studentů. V roce 1999 se uskutečnil úvodní kurz v týdnu od 8. do 12. 11. a první víkendový seminář od 29. do 30. 11. Tito lektori budou realizovat programy primární prevence od března 2000, po absolvování druhého víkendového semináře, především v lokalitě Prahy 6.

8.3 Program primární prevence v Galerii Rudolfinum

V době od 8.1. do 14.3.1999 probíhala v Galerii Rudolfinum výstava fotografií Nan Goldin „Budu tvým zrcadlem“. Prev-Centrum bylo přizváno ke spolupráci při doprovodných programech. V průběhu konání výstavy zajišťovali lektori Prev-Centra bloky primární prevence, které probíhaly přímo v prostorách galerie. Jednalo se většinou o bloky pro 9. třídy základních škol zapojených do dlouhodobého programu i o jednorázové akce pro základní i střední školy, které do dlouhodobého programu Prev-Centra zapojené nejsou, ale o prohlídku výstavy spojenou s blokem primární prevence vedeným lektory Prev-centra projevíli zájem.

V rámci spolupráce při doprovodných programech proběhly tři semináře pro veřejnost zaměřené na problematiku drogových závislostí a prevenci drogových závislostí na základních školách.

Dne 18.2.1999 proběhla také panelová diskuse na téma „Přístupy v primární prevenci drogových závislostí“. K diskusi byli přizváni nejen odborníci ze zařízení, která se primární prevencí drogových závislostí zabývají, ale také zástupci státní zprávy (MŠMT, MPK, protidrogoví koordinátoři, zástupci jednotlivých pražských obvodů).

Spolupráci s Galerií Rudolfinum považujeme za velmi úspěšnou, o čemž svědčí i velký zájem veřejnosti a spokojenost žáků základních i středních škol

8.4 Statistický přehled škol zapojených do dlouhodobého programu primární prevence

Rok	Počet škol		Počet tříd		Počet bloků	
	Praha	Stč. kraj	Praha	Stč. kraj	Praha	Stč. kraj
1998	21	1	116	9	224	18
1999	27	8	162	28	324	56

Celkem (Praha a Středočeský kraj)

Rok	Počet škol	Počet tříd	Počet bloků
1998	22	125	232
1999	35	190	380

8.5 Výzkum četnosti užívání návykových látek v 8. 9. třídách ZŠ Prahy 2 – srovnávací studie s rokem 1997

V roce 1999 byla provedena a vyhodnocena srovnávací studie s výzkumem četnosti užívání návykových látek realizovaným o.s. Prev-centrum v roce 1997. Studie se zaměřila na žáky 8. a 9. tříd základních škol v Praze 2. Studie se zabývá sledováním proměn v užívání jednotlivých látek a zjišťováním změn postojů dětí. Sledujeme také jednotlivé společenské faktory, které se nejvýrazněji spolupodílí na nárůstu uživatelů. Díky získaným údajům můžeme z části hodnotit efektivitu práce v oblasti primární prevence a přizpůsobovat program aktuální situaci na základních školách.

Výsledky šetření jednoznačně ukazují, že dlouhodobé působení na děti a mládež může napomoci snížit počet uživatelů drog, popřípadě snižovat rizika užívání. Při porovnání s daty z roku 1997 se ukazuje, že na školách, kde probíhá program od 6. do 9. tříd dochází ke snížení počtu dětí experimentujících s drogami. Výrazný posun nastal v četnosti experimentování a užívání návykových látek u žáků 8. tříd, skupiny, která je již třetím rokem zapojena do programu dlouhodobé primární prevence. Počet experimentátorů i uživatelů v 9. třídách se zvyšuje především ve skupině dívek, u chlapců klesá.

Přibližně každý 6 chlapec a přibližně každá 4 dívka uvádějí časté pití alkoholu a kouření, což je u dívek dvakrát více než v roce 1997.

Zarážející jsou data o velkém počtu dívek užívajících léky. V následujících programech chceme této skupině věnovat větší pozornost.

Důležitou součástí šetření je sledování trendu užívání drog v kontextu sociálního prostředí dětí. Stejně jako v roce 1997 je **nejdůležitějším faktorem spokojenost dítěte v rodině**. Výsledky průzkumu v kontextu práce v poradně Prev-Centra nás vedou k všeobecně známému tvrzení o úloze rodiny ve společnosti.

Další data se týkají spokojenosti s trávením volného času v souvislosti s užíváním návykových látek. Domníváme se, že samotné vyplnění volného času může napomoci v některých případech snižovat poptávku po drogách, na druhé straně však ani tento faktor nesmí být přeceňován.

Průzkum se zabývá také otázkou šikany. Z šetření vyplývá, že přes 40% dětí má zkušenost se šikanou a dalších 30% dětí slyšelo o šikaně ve svém okolí.

Závěry srovnávací studie jsou k dispozici v Prev-Centru. Výsledky průběžně poskytujeme organizacím státní zprávy. Domníváme se, že způsob sběru dat a metodologie celého šetření vytváří dostatečné předpoklady pro získání objektivních dat.

9. Sekundární prevence

- individuální poradenství pro uživatele drog
- skupinové poradenství pro uživatele drog
- rodinné poradenství
- individuální a skupinové rodičovské poradenství
- informační servis o rizicích spojených s užíváním drog
- diferenciatní diagnostika, zajištění následné péče
- sociální práce, case management
- krizová intervence
- poradenství pro pedagogy
- poradenství pro laickou a odbornou veřejnost
- telefonická poradenská a informační linka

9.1 Rozvoj poradenských služeb

Poradenské centrum o.s. Prev-Centrum je ambulantní zařízení zabývající se prevencí drogových závislostí. *Poradenské centrum* začalo fungovat v roce 1997 jako návazná péče pro děti, jejich pedagogy a jejich rodiče zapojené do programu primární prevence při o.s. Prev-Centrum. V průběhu roku 1999 se služby *poradenského centra* rozšířily na základě situace v systému péče o drogově závislé. Poradny či zařízení v Praze nabízející služby dětem, mládeži a jejich rodinám v rizikových situacích nejsou specificky zaměřené na oblast drogové problematiky a tuto poradenskou a diferenciatně diagnostickou práci odvádějí například některá nízkoprahová zařízení nad rámec svých aktivit. V tomto případě lze nízkoprahová zařízení označit spíše za zařízení s vysokým prahem. Pro *cílovou skupinu (děti a mladiství*

s drogovou zkušeností, uživatelé drog s krátkodobou drogovou kariérou, jejich rodiče nebo celé rodiny v rizikových situacích), s níž pracuje naše zařízení, může být kontakt s nízkoprahovým zařízením kontraindikací. Naše *poradenské centrum* tak doplňuje chybějící články v systému péče o osoby ohrožené nejen drogovou závislostí ale i dalšími rizikovými faktory.

9.2 Koncepce a její vývoj

V průběhu roku 1999 byla zpracována *koncepce poradenského centra*, metody práce a typy poskytovaných služeb tak, aby tyto služby byly poskytovány v souladu s minimálními standardy léčebné péče pro ambulantní zařízení. V průběhu roku 2000 a dalších let se bude koncepce dále revidovat a doplňovat a během roku 2000 začnou práce týmu na operačním manuálu pro poradenské centrum.

9.3 Statistiky poradenských aktivit

9.3.1. Statistika poradenských telefonátů

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Počet intervencí a dotazů na lince	2	34	86	145	330	446

9.3.2 Statistika poradenské činnosti

Rok	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Počet tel. hovorů na lince	2	34	86	145	330	446
1. kontakt	0	0	0	0	20	140
individuální poradenství	0	0	0	0	36	178
rodinné poradenství	0	0	0	0	24	183
poradenství pro rodiče	0	0	0	0	0	63
celkový počet konzultací	0	0	0	0	60	564
osoby v evidenci	0	0	0	0	20	160

10. Kontaktní údaje, personální obsazení

Kancelář správy a vedení

Adresa: Na Folimance 15, Praha 2, 120 00

Telefon/fax: 02/22 56 18 21

e-mail: info@prevcentrum.cz

web: <http://www.prevcentrum.cz>

Poradenské centrum

Adresa: Na Folimance 13, Praha 2, 120 00

Telefon: 02/22 56 18 24

Vedení a správa

Předseda sdružení: PhDr. Ivan Skalík Ph.D.

Výkonný ředitel: Mgr. Ondřej Počarovský

Administrativní pracovnice: Ludmila Beranová

Organizační zajištění primární prevence: Bc. David Kraml

Poradenští pracovníci: Mgr. Barbora Trapková

Petr Flaks

Civilní služba: Ing. František Svoboda *

Mgr. Radek Sýkora

*) V listopadu 1999 skončila civilní služba tohoto pracovníka a na jeho místo nastoupil Mgr. R. Sýkora

11. Spolupracovníci sdružení

Lektoři programů primární prevence

Za spolupráci na aktivitách programů primární prevence děkujeme všem lektorům, bez nichž by tyto programy nebylo možné realizovat. Jmenovitě to jsou: Jiří Kokrda, Petr Elis, Lucie Blažková, Petra Altmanová, Radka Běloušková, Jindra Bubáková, Jana Buršíková, Michaela Buršíková, Jana Davidová, Dana Fofňková, Dana Heinová, Blanka Hejsová, Blanka Hrudková, Markéta Jakubcová, Irena Jindráková, Drahomíra Karlová, Gabriela Kremlová, Kateřina Krůtová, Jiřina Kuchařová, Zuzana Kulíková, Jan Kvasnička, Dráža Laštovková, David Lein, Vladimíra Malátová, Gabriela Málková, Monika Marxtová, Alla Možarivska, Tomáš Nečekal, Lenka Nosková, Ludmila Nosková, Soňa Nováková, Pavlína Odvárková, Jana Pokorná, Aleš Povolný, Eva Pressburgerová, Ivana Prokešová, Pavel Rataj, Renata Sádlová, Petra Sedláčková, Simona Sigmundová, Markéta Sirotková, Kateřina Skutilová, Jana Slámová, Daniela Smutná, Petra Sobotková, Hana Sotáková, Marcela Soukupová, Roman Staněk, Jindřich Strejček, Lucie Strolená, Michal Svoboda, Hana Šatalová, Silvie Šilhanová, Mirka Štyrandová, Eva Tatranská, Barbora Tomíčková, Ilona Váchová, Vendula Vinklerová, Olga Vyskočilová, Irena Vitnerová, Alena Vrbová, Helena Zemanová

Externí spolupracovníci

Za spolupráci při rozvoji a budování koncepční práce PREV-CENTRA v oblasti primární a sekundární prevence děkujeme těm, bez jejichž zkušeností, podpory a energie by naše sdružení nemohlo v tak krátké době poskytovat současnou nabídku služeb. Jmenovitě to jsou: PhDr. Václava Masáková, PhDr. Hana Vyhnálková, Mgr. Pavla Dolanská.

Podpora sdružení

Za podporu při rozvoji a budování Prev-Centra děkujeme zejména: MUDr. Dagmar Dvořáková, MUDr. Pavel Bém, Mgr. Nina Janyšková, Mgr. V. Cechnerová, Mgr. Michal Basch, Evžen Klouček, Robert Buchner, Markéta Jakubcová, Hana Šatavová

12. Základní údaje o sdružení

Název organizace: občanské sdružení Prev- Centrum, centrum prevence drogových závislostí

IČO: 67 36 40 12

Registrace MV ČR: 10.11. 1997

Číslo registrace: II/S-OVS/1-34010/97R

Bankovní spojení a číslo účtu: IPB, Perlová 5, Praha 1, 127202 283/5100

Právní forma a typ organizace: právnická osoba – občanské sdružení

Správní rada: PhDr. Ivan Skalík Ph.D.
Mgr. Ondřej Počarovský
Mgr. Barbora Trapková
Ludmila Beranová
Petr Flaks

Členství v organizacích: Asociace nestátních organizací

Adresa organizace: o.s. Prev-Centrum
Na Folimance 15
Praha 2 120 00

Telefon: 02/ 22 56 18 21, 22 56 18 24

fax: 02/ 22 56 18 21

e-mail: prevcent@mbox.vol.cz

web: [http:// www.prevcentrum.cz](http://www.prevcentrum.cz)

13. Poskytovatelé dotací, sponzoři a dárci

Rádi bychom poděkovali všem, kteří podpořili naši činnost. Podpora donorů, sponzorů, dárců, partnerů a jinak spřízněných a spolupracujících organizací a osob je pro nás velmi důležitá a bez jejich pomoci bychom mohli pracovat jen stěží.

Za spolupráci děkujeme poskytovatelům dotací: Magistrát hl. m. Prahy
 OÚ Městská část Praha 2
 Ministerstvo zdravotnictví ČR
 KHS Stč. kraje
 OÚ Městská část Praha 1
 OÚ Městská část Praha 6
 OÚ Městská část Praha 7
 OÚ Městská část Praha 13
 OÚ Kolín

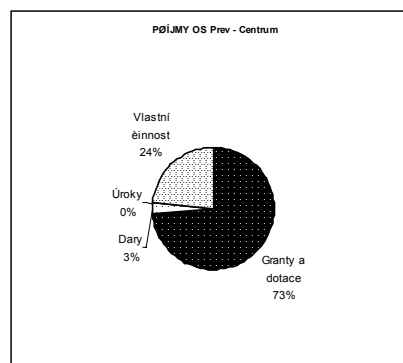
Za podporu děkujeme sponzorům a dárcům: Interchemia s.r.o, Grafic Design Atelier
 Impresis pana Vladimíra Mrkose, Středisko pro mládež a rodinnou terapii,

14. Finanční zpráva

Hospodaření občanského sdružení v roce 1999 proběhlo takto:
 Příjmy občanského sdružení za rok 1999 byly tvořeny granty a dotacemi, dary, úroky a vlastní hospodářskou činností a dosáhly celkové částky 1 256 000 Kč.

Rozklad jednotlivých příjmů: (zaokrouhлено na 100)

Granty a dotace:	923 000 Kč
Dary:	37 600 Kč
Úroky:	800 Kč
Vlastní činnost:	294 800 Kč
CELKEM	1 256 200 Kč

Rozpis grantů a dotací určených na činnost v roce 1999:

Účelová dotace na realizaci Komplexního součinnostního programu prevence kriminality pro rok 1999	189 000 Kč
MHMP, Realizace dlouhodobé a cílené primární prevence drogových závislostí a dalších sociálně patologických jevů	400 000 Kč
OÚ MČ P2, Prevence zneužívání návykových látek, informační, terapeutický a poradenský servis	100 000 Kč
OÚ MČ P2, Prevence zneužívání návykových látek s následným informačním, poradenským a terapeutickým servisem (návaznost na smlouvu předchozí)	60 000 Kč
OÚ MČ P1, Informační, poradenský a terapeutický servis	50 000 Kč
OÚ MČ P7	25 000 Kč
OÚ Kolín, Prevence zneužívání návykových látek s následným informačním, poradenským a terapeutickým servisem	35 000 Kč
Celkem:	859 000 Kč

Dotace na činnost v období leden – duben 2000	
OÚ MČ P2	64 070 Kč

Tato dotace je určena na materiál, služby, nájem, energii a služby spojů v daném období.

Dotace získané v roce 1999 celkem 923 070 Kč

Úspěšnost

Dotace žádané na činnost pro rok 1999 2 351 722 Kč

Dotace přidělené na činnost pro rok 1999 859 000 Kč

37 % úspěšnost

Vlastní činnost se skládala převážně z realizace komplexního programu primární prevence drogových závislostí na základních školách. Na základě smlouvy byla uzavřena spolupráce s Galerii Rudolfinum, MČ P13, MČ P6.

příjmy celkem 1 256 000 Kč

výdaje celkem 1 163 000 Kč

výdaje provoz 287 000 Kč

výdaje realizace projektů 876 000 Kč

investice 0 Kč

zůstatek: 93 000 Kč

Zůstatek tvoří dotace přidělené na činnost v roce 2000, prostředky přesahující účetní rok 1999 a vlastní příjmy určené na provoz a dofinancování realizovaných projektů.